

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра соціальних комунікацій

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ЖУРНАЛІСТИКА ТА ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ
підготовки бакалавра

Луцьк – 2025

Силабус вибіркового освітнього компонента «Журналістика та історична пам'ять»
підготовки здобувачів освіти **бакалавра**.

Розробник: Благовірна Наталія Богданівна, кандидат філологічних наук, доцент
кафедри соціальних комунікацій

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми доц. М. А. Рожило
«Журналістика і міжкультурна комунікація»

Гарант освітньо-професійної програми доц. О. Л. Теребус
«Реклама та зв'язки з громадськістю»

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальних комунікацій
протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри: доц. О. Л. Теребус

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини» С 7 «Журналістика» «Журналістика і міжкультурна комунікація», «Реклама та зв'язки з громадськістю» Бакалавр	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 2
		Семестр 3-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 20 год.
		Самостійна робота 110 год.
ІНДЗ: немає		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання:	<i>Українська</i>	

II. Інформація про викладача

ППП: **Благовірна Наталія Богданівна**

Науковий ступінь: кандидат філологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри соціальних комунікацій

Контактна інформація: Blahovirna.Natalia@vnu.edu.ua

Дні занять: заняття проводяться відповідно до розкладу занять, який розміщений на сайті <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Освітній компонент «Журналістика та історична пам'ять» розглядає журналістику як дієвий інструмент формування, репрезентації та трансляції історичних наративів, який впливає на конструювання національної ідентичності та формує публічний дискурс пам'яті. Відтак освітній компонент покликаний виробити у здобувачів освіти першого (бакалаврського) рівня системне розуміння основних аспектів взаємодії медіа та історичної пам'яті в умовах сучасних суспільно-політичних трансформацій. Особлива увага приділена теоретичним засадам «memory studies», феномену журналістики пам'яті,

політиці пам'яті, а також проблематиці історичного ревізйонізму та інформаційної війни в українському контексті. У межах освітнього компонента передбачений аналіз сучасних українських онлайн-платформ, спрямованих на поширення та популяризацію історичних знань. Розглянуто роль індивідуальної журналістської позиції, редакторської політики та авторських форматів у конструюванні національної пам'яті, деконструкції історичних міфів і розвитку культури історичного читання.

Практикорієнтованість освітнього компонента зорієнтована на розвиток професійних компетентностей фахівця, який здатен осмислено протидіяти дезінформації, здатен на практиці долати етичні виклики роботи журналіста з травматичним минулим, орієнтований на створення якісного медійного продукту та буде діяти відповідально в умовах цифрових трансформацій, криз і воєнних викликів. Освітній компонент має міждисциплінарний характер і поєднує підходи історії, журналістикознавства, медіакомунікацій та політичної науки.

2. *Мета і завдання освітнього компонента*

Мета освітнього компонента – сформувати у здобувачів освіти системне розуміння ролі журналістики у процесі формування історичної пам'яті, розвинути критичне мислення щодо історичних наративів, які циркулюють у медіапросторі, сформувати практичні навички аналізу та створення журналістських матеріалів, які відповідають принципам історичної достовірності, професійної етики та суспільної відповідальності, усвідомлення значення інтелектуального лідерства в медіапросторі.

Завданнями освітнього компонента є:

- розкрити теоретико-методологічні засади дослідження історичної, культурної та комунікативної пам'яті;
- проаналізувати роль журналістики у конструюванні та трансляції історичних наративів;
- охарактеризувати механізми політики пам'яті та їх вплив на публічний дискурс;
- дослідити феномен журналістики пам'яті та специфіку документальної і візуальної репрезентації минулого;
- розглянути сучасні українські онлайн-платформи як інструменти популяризації історичного знання та формування колективної пам'яті;
- проаналізувати прояви історичного ревізйонізму та його використання під час інформаційної війни;
- здійснювати критичний аналіз медіатекстів історичної тематики;
- розвинути навички створення журналістських матеріалів із дотриманням принципів історичної точності, джерельної перевірки та етичної відповідальності;
- сформувати розуміння ролі персоналій у формуванні історичного дискурсу; здатності аналізувати авторські стратегії популяризації історії.

3. *Soft skills*

Освітній компонент сприяє формуванню таких універсальних компетентностей:

Критичне мислення – здатність аналізувати нормативні документи та медійні практики, розмежовувати факти й інтерпретації.

Етична відповідальність – усвідомлення суспільної ролі журналістики та інституційної відповідальності медіа.

Комунікаційні навички – ефективна взаємодія в редакційній команді та публічній сфері.

Аналітичні здібності – оцінювання впливу медіарегулювання на журналістську діяльність.

Стресостійкість – прийняття професійних рішень в умовах інформаційних криз чи війни.

Цифрова грамотність – розуміння механізмів платформної модерації, алгоритмічного впливу та цифрового регулювання.

Лідерство та відповідальність – здатність розробляти редакційні політики та забезпечувати якість контенту.

4. Структура освітнього компонента

Змістовий модуль	Тема	Лекції (год)	Практичні / семінари (год)	Сам. роб. (год)	Форми контролю
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади дослідження історичної пам'яті	Тема 1. Колективна, культурна та комунікативна пам'ять Поняття історичної, культурної та комунікативної пам'яті. Пам'ять як чинник формування національної ідентичності. Політика пам'яті як складова державної стратегії. Інституалізація пам'яті в освітньому та медійному просторі. Деколонізація історичного дискурсу.	2	4	20	ДС 20
Разом модуль 1		2	4	20	20
Модуль 2. Журналістика як інструмент формування та трансляції історичної пам'яті	Тема 1. Медіа і конструювання історичного наративу Журналістика пам'яті (memory journalism) як теоретичний концепт. Документальна журналістика як механізм збереження історичного досвіду. Візуальна пам'ять та фотожурналістика. Цифрові медіа та архівізація сучасної війни. Етична	2	4	24	РЗ/К 20

	відповідальність журналіста в роботі з травматичним минулим.				
	<p>Тема 2. Сучасні українські онлайн-платформи популяризації історичного знання та історичної пам'яті</p> <p>Сайт Українського Інституту національної пам'яті. Історична правда – спеціалізований історичний медіапроект загальнонаціонального рівня. Район.Історія – регіональний історичний онлайн-проект мережі Raion.in.ua. як приклад локалізації історичного досвіду, збереження історії громад, популяризації усної історії та регіональних архівів, формування регіональної ідентичності.</p>	2	4	24	<i>P3/K 20</i>
	<p>Тема 4. Досвід українських журналістів у популяризації історичної пам'яті: персоналістичний вимір</p> <p>Редакційна політика газети «День» як платформи інтелектуальної дискусії. Формування історичної пам'яті через книжкові серії та тематичні проекти. Головна редакторка газети «День», ініціаторка книжкової серії «Бібліотека газети “День”», спрямованих на осмислення української історії, деколонізацію</p>	2	4	24	<i>P3/K 20</i>

	<p>історичного наративу та формування національної ідентичності. Популяризація української історії через літературну журналістику. Роль історичного роману у формуванні культурної пам'яті. Іван Корсак – журналіст, автор історичних романів, що популяризують маловідомі сторінки української історії та постаті українських діячів у світовому контексті. Вахтанг Кіпіані – журналіст, історик, засновник проєкту «Історична правда». Важливість роботи з архівними матеріалами, темами репресій, визвольного руху та деконструкції радянських міфів. Роль публічних інтелектуалів. Промоція наукових здобутків через активну присутність в публічному медіапросторі: досвід Ярослава Грицака.</p>				
Разом модуль 2		6	12	72	60

Модуль 3. Історичний ревізіонізм та інформаційна війна: український контекст	Тема 1. Пропаганда, переписування історії та гібридні наративи Історичний ревізіонізм: науковий і політичний виміри. Використання історії як інструменту легітимації війни. Маніпуляції спадщиною Київської Русі. Голодомор у сучасних інформаційних наративах. Журналістика як механізм протидії дезінформації. Деколонізація історичного дискурсу в медіа.	2	4	18	ДС 20
Разом модуль 3		2	4	18	100
Усього		10	20	110	залік

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Питання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувачів освіти передбачає більш детальне опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих питань, що не були розглянуті в курсі лекцій, підготовку до практичних занять, виконання завдань практичного спрямування, опрацювання додаткової літератури, аналіз кейсів, перегляд рекомендованих фото-, відеоматеріалів тощо. Зміст та обсяг самостійної роботи подано в таблиці «Структура освітнього компонента».

Ефективність і результативність самостійної роботи здобувача освіти викладач оцінює на практичних заняттях, зокрема під час тематичного опитування, тестування, бесід, дискусій, обговорення кейсів, захисту творчих завдань тощо, та фіксує в загальній оцінці за тему.

Перелік питань для самостійного опрацювання

- Контент-аналіз матеріалів ресурсу газети «День» про Київську Русь.
- Порівняльний аналіз національного та регіонального історичного наративу («Історична правда» та «Район.Історія»).
- Деконструкція ревізіоністських наративів у сучасному медіапросторі.
- Підготовка аналітичної статті з критичним осмисленням фейків на історичну тематику.
- Проведення контент-аналізу медіаматеріалів про Голодомор або Війну за Незалежність України.
- Розробка концепції журналістського матеріалу у форматі «журналістики пам’яті».
- Пам’ять і національна ідентичність.

- Політика пам'яті в Україні та Європі.
- Журналістика пам'яті: теорія та практика.
- Візуалізація минулого у медіа.
- Історичний ревізіонізм та пропаганда.
- Київська Русь у сучасних політичних дискурсах.
- Тема Голодомору в медіапросторі.
- Війна за незалежність України (2014–2025) та документування пам'яті.
- Регіональна історія та медіа.
- Деколонізація історичного нарративу.
- Журналіст як інтелектуал публічної сфери та медіатор історичного знання.
- Видавничі стратегії популяризації історії в Україні.
- Журналістська публіцистика як форма історичного нарративу.
- Поєднання документальності та художності в історичному письмі.
- Порівняльний аналіз історичного роману та журналістського матеріалу.
- Дискусія на тему: Журналіст чи історик: хто формує публічну пам'ять?
- Підготовка есе на тему: Персональна відповідальність журналіста у формуванні історичного нарративу.

IV. Політика оцінювання

Відвідування занять є обов'язковим елементом оцінювання та за нього нараховуються бали. У випадку об'єктивних причин (хвороба, участь в академічній мобільності, погіршення безпекових умов, участь в освітніх та наукових ініціативах тощо) навчання може реалізовуватися у змішаній формі (очно в аудиторії та дистанційно у zoom), проводиться онлайн чи за індивідуальним планом після погодження із викладачем.

Якщо здобувач освіти з поважних причин не відвідував певні аудиторні заняття, він має право їх відпрацювати та добрати визначену кількість балів під час консультацій.

Відповідно до системи бонусів (асистент викладача – 15 балів, написання та підготовка до друку наукової публікації на визначену викладачем тему у фаховому виданні – 15 балів, тези конференції – 5 балів) до поточного оцінювання можуть бути додані додаткові бали, але не більше 35 від загальних 100 балів.

Увесь навчальний процес побудований на засадах доброчесності, справедливості, порядності, відповідальності за результати своєї діяльності, взаємодовіри та толерантності до його учасників, об'єктивності оцінювання, соціальної та гендерної рівності.

Здобувач освіти зобов'язаний самостійно виконувати завдання до практичних занять та самостійної роботи; надавати правдиву інформацію про результати своєї навчальної діяльності; вказувати джерела чужих думок та використання можливостей ІІІ у випадку їхнього використання. Жодна з форм порушення академічної доброчесності неприпустима.

Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності визначена [«Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#) та [«Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки»](#)

Організація освітнього процесу регламентуються положеннями Волинського національного університету імені Лесі Українки (<https://ed.vnu.edu.ua/71->

[2/%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96-%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8-%D0%B2%D0%BD%D1%83-%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96-%D0%BB%D0%B5%D1%81%D1%96-%D1%83/](#)).

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання видів робіт, передбачених у силабусі.

Якщо здобувач освіти виконав усі види навчальної роботи, визначені силабусом, залік буде виставлено за результатами поточної роботи.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти вибіркового ОК

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
0–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Література

1. Благовірна Наталія. Становлення видавничої справи в Україні (кінець XIX – початок XX століття) : «Українсько-руська Видавнича Спілка» [текст]: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 272 с.
2. Благовірна Н. Б. Значення редактора в сучасному інформаційному просторі. *Видавнича діяльність в умовах розвитку новітніх технологій: вивчення запиту фахівців : монографія* / за заг. ред. Г. В. Горбенко ; наук. ред. Н. М. Вернигора ; Інститут журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка. К., 2019. С. 44–65.
3. Благовірна Н. Б., Кошелюк О. В. Мобільні застосунки сповіщень про повітряні тривоги як новий тренд кризових комунікацій та протидії інформації. *Вчені записки Таверійського національного університету імені В. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2025. Том 36(75). № 2. Частина 2. С. 165–172.
4. Іван Тиктор : талан і талант : монографія / Н. Зелінська, Л. Сніцарчук, Е. Огар та ін.; керів. авт. кол. О. Думанська. – Львів : УАД, 2007. (Співавторство: Н. Благовірна з О. Думанською, Н. Зелінською, Л. Сніцарчук, Е. Огар, Л. Івасенко, І. Капраль, М. Романюком, С. Романюк, Д. Палієм, А. Судиним).
5. Грицак Я.Й. 26-й ПРОЦЕНТ, або Як подолати історію. Київ : Фонд Порошенка, 2014. 136 с.
6. Зерній Ю. О. Як суспільства пам'ятають: властивості та механізми функціонування історичної пам'яті. *Стратегічні пріоритети*. 2008. №4(9) С. 36–37.

7. Зашкільняк Л. Історична пам'ять та історіографія як дослідницьке поле для інтелектуальної історії. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. С.855–862.
8. Закон України 5479–ІХ від 21.08.2025: Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу. Набр. чинності: 30.08.2025.
9. Касьянов Георгій. Past Continuous: Історична політика 1980-х–2000-х: Україна та сусіди. Київ : Антропос-Логос-Фільм, 2018. 420 с.
10. Козловець М. А. Феномен національної ідентичності: виклики глобалізації : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 558 с.
11. Кошелюк О., Благовірна Н. Аудіоподкасти європейських видавництв як різновид іміджевої реклами. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71) № 6. Ч. 3. С. 204–209.
12. Кошелюк О., Благовірна Н., Рожило М. В епоху цифрових комунікацій : нові візії медіаредакторства. *Поліграфія і видавнича справа*. 2021. № 1(81). С. 89–99. <http://pvs.uad.lviv.ua/uk/articles/in-the-era-of-digital-communications-new-visions-of-media-editorship/>
13. Кошелюк О., Благовірна Н. Дизайн видавничих марок як візуальний сторітелінг : про що «розповідає» бренд видавництва. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. Вернадського. Серія філологія. Журналістика*. 2021. Том. 32 (71). № 5. Ч. 2. С. 226–231.
14. Кошелюк О., Благовірна Н. Осмислення Голодомору 1932–1933 рр. медіапростором української діаспори Канади // Канадознавство : суспільні та освітні візії : колективна монографія : у 2-х кн. кн. 1 Луцьк : Вежа-Друк, 2020. С. 74–96.
15. Кримський С. Принципи духовності ХХІ століття. *День*. № 210. 2002. 15 лист.
16. Масненко В. В. Історична пам'ять як основа формування національної свідомості. *Український історичний журнал*. 2002. № 5. С. 49–62.
17. Нагорна Лариса. Історична пам'ять: Теорії, дискурси, рефлексії. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 328 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Nahorna_Larysa/Istorychna_pamiat_teorii_dyskursy_refleksii.pdf?PHPSESSID=fe81v2rui70ah4mavau6g4btm1
18. Рюзен Йорн. Нові шляхи історичного мислення / Пер. з нім. В. Кам'янець. Львів : Літопис, 2010. 358 с.
19. Шаповал Ю. Політика пам'яті в сучасній Україні. *Громадянська освіта*. 2008. № 36. С. 7–11.
20. Kosheliuk O., Shulska N., Blahovirna N. Let's go virtual...How digital communications affect youth media literacy education in high school: the Ukrainian experience. *Media literacy and academic research*. 2021. Vol. 4. № 2. Pp. 187–204 (журнал категорії Q3)
21. Kosheliuk O., Blahovirna N. News in Mobile Air Raid Alert Apps and Media Literacy in Ukraine During the War Time. *Media Literacy and Academic Research*. 2025. June. Vol. 8. № 1. Pp. 178–193. (журнал категорії Q3).
22. Zandberg, E., Meyers, O., & Neiger, M. (2012). Past Continuous: Newsworthiness and the Shaping of Collective Memory. *Critical Studies in Media Communication*. 29 (1). P. 65–79. doi.org/10.1080/15295036.2011.647042.